

TẦM QUAN TRỌNG CỦA KỸ NĂNG NGHE TRONG PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ TIẾNG ANH

Đỗ Thị Xuân
Khoa Ngoại ngữ- Đại học Hạ Long

Tóm tắt: Kỹ năng đóng vai trò nền tảng diễn đàn trong việc phát triển khả năng giao tiếp tiếng Anh hiệu quả. Theo nghiên cứu, trong quá trình giao tiếp hàng ngày, con người dành khoảng 45% thời gian cho công việc nghe, vượt xa thời gian dành cho nói, đọc và viết. Điều này cho thấy tầm quan trọng của công việc trong công việc tiếp theo và xử lý thông tin. Việc nghe hiệu quả giúp người học nắm bắt được các sắc thái ngôn ngữ, thành ngữ và nhịp điệu tự nhiên, những yếu tố quan trọng để giao tiếp thực tế. Ngoài ra, kỹ năng nghe tốt còn hỗ trợ cải thiện khả năng phát âm và ngữ điệu, giúp người học diễn đạt ý tưởng một cách rõ ràng và tự tin hơn.

Từ khóa: hoạt động nghệ, giao tiếp, tri thức, công nghệ, toàn cầu, phát âm chuẩn, tự nhiên, vốn từ vựng...

THE IMPORTANCE OF LISTENING SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE DEVELOPMENT

Do Thi Xuan
Faculty of Foreign Languages – Ha Long University

Abstract: Listening skills play a foundational role in developing effective English communication skills. According to research, in daily communication, people spend about 45% of their time listening, far exceeding the time spent on speaking, reading, and writing. This highlights the importance of listening in subsequent work and information processing. Effective listening helps learners grasp linguistic nuances, idioms, and natural rhythms, which are crucial for real-world communication. Moreover, strong listening skills also support improving pronunciation and intonation, helping learners express their ideas more clearly and confidently.

Keywords: artistic activities, communication, knowledge, technology, globalization, accurate pronunciation, naturalness, vocabulary acquisition...

Nhận bài: 07/04/2025

Phản biện: 04/05/2025

Duyệt đăng: 09/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, tiếng Anh đã trở thành ngôn ngữ quốc tế, đóng vai trò cầu nối trong nhiều lĩnh vực như giáo dục, kinh tế và văn hóa. Khả năng giao tiếp hiệu quả bằng tiếng Anh không chỉ mở ra nhiều cơ hội nghề nghiệp mà còn giúp cá nhân hòa nhập tốt hơn vào cộng đồng quốc tế. Trong bốn kỹ năng ngôn ngữ cơ bản—nghe, nói, đọc, viết—kỹ năng nghe thường được xem là nền tảng cho việc phát triển các kỹ năng còn lại.

Theo nghiên cứu, trong quá trình giao tiếp hàng ngày, con người dành khoảng 45% thời gian cho việc nghe, vượt xa so với các hoạt động nói (30%), đọc (16%) và viết (9%). Điều này cho thấy tầm quan trọng của việc nghe trong việc tiếp nhận và xử lý thông tin. Nghe hiệu quả không chỉ giúp người học hiểu đúng thông điệp mà còn hỗ trợ trong việc nắm bắt ngữ điệu, trọng âm và các sắc thái ngôn ngữ, từ đó cải thiện khả năng phát âm và biểu đạt khi nói.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy kỹ năng nghe thường bị xem nhẹ trong quá trình giảng dạy và

học tập tiếng Anh. Nhiều chương trình đào tạo tập trung nhiều vào ngữ pháp và từ vựng, trong khi việc rèn luyện kỹ năng nghe chưa được đầu tư đúng mức. Điều này dẫn đến tình trạng nhiều người học dù có kiến thức ngữ pháp tốt nhưng vẫn gặp khó khăn trong việc hiểu và phản hồi trong các tình huống giao tiếp thực tế.

Do đó, việc nghiên cứu và áp dụng các phương pháp giảng dạy nhằm nâng cao kỹ năng nghe là hết sức cần thiết. Tập trung vào kỹ năng này không chỉ giúp người học cải thiện khả năng tiếp nhận thông tin mà còn đóng góp vào việc phát triển toàn diện các kỹ năng ngôn ngữ khác, đặc biệt là kỹ năng nói. Từ đó, người học có thể tự tin hơn trong giao tiếp và sử dụng tiếng Anh một cách hiệu quả trong môi trường quốc tế.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Kỹ năng nghe đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển khả năng giao tiếp hiệu quả bằng tiếng Anh. Theo nghiên cứu, trong quá trình giao tiếp hàng ngày, con người dành khoảng 45% thời gian cho việc nghe, vượt xa so với các hoạt động

nói (30%), đọc (16%) và viết (9%) . Điều này cho thấy tầm quan trọng của việc nghe trong việc tiếp nhận và xử lý thông tin.

2.1 Thực trạng giảng dạy và học tập kỹ năng nghe

Mặc dù quan trọng, kỹ năng nghe thường bị xem nhẹ trong quá trình giảng dạy và học tập tiếng Anh. Nhiều chương trình đào tạo tập trung nhiều vào ngữ pháp và kỹ năng viết, dẫn đến việc thiếu hụt trong khả năng nghe hiểu và giao tiếp của người học . Hậu quả là nhiều người học dù có kiến thức ngữ pháp tốt nhưng vẫn gặp khó khăn trong việc hiểu và phản hồi trong các tình huống giao tiếp thực tế. Dưới đây là một số phân tích về thực trạng kỹ năng nghe trong việc học ngoại ngữ hiện nay của sinh viên Việt Nam, đặc biệt tập trung vào tiếng Anh:

Kỹ năng nghe là một trong bốn kỹ năng ngôn ngữ cơ bản (nghe, nói, đọc, viết) và thường được coi là nền tảng để xây dựng các kỹ năng ngôn ngữ khác. Tuy nhiên, nhiều sinh viên Việt Nam, đặc biệt là những người không chuyên ngữ, gặp khó khăn trong việc phát triển kỹ năng này. Những khó khăn phổ biến sau

- Thiếu vốn từ vựng và ngữ pháp: Học sinh thường gặp khó khăn trong việc hiểu nội dung khi nghe do vốn từ vựng và ngữ pháp hạn chế. Khi gặp từ mới hoặc cấu trúc ngữ pháp phức tạp, họ dễ bị mất phương hướng và không theo kịp nội dung bài nghe.

- Khả năng nhận diện âm thanh kém: Nhiều học sinh không quen với các hiện tượng ngữ âm như nối âm, nuốt âm, hoặc đồng hóa âm, dẫn đến việc không nhận ra từ hoặc cụm từ trong bài nghe.

- Thiếu chiến lược nghe hiệu quả: Học sinh thường thiếu các chiến lược nghe như dự đoán nội dung, xác định ý chính, hoặc phân biệt thông tin quan trọng, khiến việc nghe trở nên thụ động và kém hiệu quả.

- Môi trường học tập chưa hỗ trợ tốt: Chất lượng thiết bị nghe, tiếng ồn trong lớp học, và thiếu tài liệu nghe phù hợp cũng là những yếu tố cản trở việc phát triển kỹ năng nghe của học sinh.

2.2. Một số lý do kỹ năng nghe đóng vai trò then chốt trong việc phát triển khả năng giao tiếp.

Nghe tốt giúp bạn nắm bắt chính xác nội dung mà người nói muốn truyền đạt, từ đó phản hồi phù hợp và tránh hiểu lầm. Trong giao tiếp hàng ngày,

hoạt động nghe chiếm khoảng 45% thời gian, cho thấy tầm quan trọng của kỹ năng này.

2.2.1. Kỹ năng nghe – Chìa khóa mở cánh cửa giao tiếp

Trong bất kỳ ngôn ngữ nào, giao tiếp hiệu quả luôn đòi hỏi sự lắng nghe trước khi phản hồi. Đặc biệt trong tiếng Anh – một ngôn ngữ không phải tiếng mẹ đẻ của người học – kỹ năng nghe đóng vai trò như chiếc chìa khóa đầu tiên mở ra cánh cửa hội thoại. Chỉ khi người học hiểu được thông điệp mà đối phương truyền tải, họ mới có thể phản ứng một cách phù hợp, chính xác và tự nhiên.

Khác với kỹ năng nói, đọc hay viết – thường được chủ động và có thể chuẩn bị trước – kỹ năng nghe là hoàn toàn thụ động và mang tính thời điểm. Việc bỏ lỡ một từ, một cụm âm hay hiểu sai một ý có thể dẫn đến sự ngắt quãng trong giao tiếp, thậm chí gây hiểu lầm. Do đó, khả năng nghe hiểu nhanh, đúng và linh hoạt là điều kiện tiên quyết để duy trì cuộc trò chuyện trôi chảy.

Không chỉ trong giao tiếp hàng ngày, kỹ năng nghe còn là công cụ giúp người học tiếp cận tri thức, theo dõi các cuộc hội thảo, bài giảng, hay đàm phán trong môi trường học thuật và công việc. Có thể nói, kỹ năng nghe không chỉ giúp “nghe thấy” mà còn giúp “kết nối” – kết nối ngôn ngữ, kết nối tư duy, và kết nối con người với con người trong thế giới toàn cầu hóa.

2.2.2. Nghe giúp nâng cao kỹ năng phát âm và phản xạ ngôn ngữ

Một trong những lợi ích rõ rệt nhất của việc luyện nghe tiếng Anh thường xuyên chính là sự cải thiện trong phát âm và phản xạ ngôn ngữ. Khi tiếp xúc đều đặn với tiếng Anh chuẩn qua các đoạn hội thoại, bản tin, phim ảnh hoặc bài giảng – người học sẽ dần làm quen với cách phát âm đúng, trọng âm, ngữ điệu và cách nối âm trong lời nói tự nhiên của người bản xứ. Việc “nghe bằng tai, bắt chước bằng miệng” giúp hình thành thói quen phát âm chuẩn xác và tăng khả năng nói một cách mạch lạc, tự nhiên.

Bên cạnh đó, quá trình luyện nghe còn giúp người học nâng cao phản xạ ngôn ngữ – một yếu tố quan trọng trong giao tiếp. Khi tai đã quen với các mẫu câu và cấu trúc thường gặp, người học sẽ dễ dàng nhận diện và xử lý thông tin nhanh hơn, từ đó hình thành phản xạ nói gần như tự động mà

không cần mất nhiều thời gian suy nghĩ. Đây cũng chính là lý do vì sao những người có khả năng nghe tốt thường nói tiếng Anh lưu loát và tự tin hơn.- Mở rộng vốn từ vựng và cấu trúc ngữ pháp:

Qua việc nghe, bạn tiếp xúc với nhiều từ vựng và cấu trúc ngữ pháp trong ngữ cảnh thực tế, giúp việc ghi nhớ và sử dụng chúng trở nên dễ dàng và hiệu quả hơn.

2.2.3. Nghe đóng vai trò trong các kỳ thi và môi trường học tập

Kỹ năng nghe ngày càng trở thành một tiêu chí bắt buộc và quan trọng trong các kỳ thi đánh giá năng lực tiếng Anh như IELTS, TOEFL, TOEIC hay kỳ thi tiếng Anh học thuật tại các trường học. Trong những bài thi này, phần nghe không chỉ kiểm tra khả năng hiểu nội dung mà còn đánh giá kỹ năng ghi nhớ, nắm bắt chi tiết, nhận diện từ khóa và suy luận ý nghĩa từ ngữ cảnh – những năng lực thiết yếu trong học thuật và đời sống. Do đó, nếu không có kỹ năng nghe tốt, người học sẽ khó đạt điểm cao trong những bài thi mang tính học thuật hoặc chuyên sâu.

Không chỉ giới hạn trong các kỳ thi, kỹ năng nghe còn đóng vai trò thiết yếu trong môi trường học tập hiện đại, đặc biệt là tại các chương trình đào tạo quốc tế, lớp học song ngữ hoặc các khóa học trực tuyến bằng tiếng Anh. Việc nghe giảng, theo dõi thảo luận nhóm, hiểu câu hỏi từ giảng viên – tất cả đều đòi hỏi người học có khả năng nghe hiểu nhanh và chính xác. Kỹ năng nghe tốt giúp người học tiếp thu bài giảng hiệu quả, tham gia thảo luận chủ động và theo kịp nhịp học trong môi trường học tập toàn cầu hóa.

2.2.4. Nghe – Cánh cửa dẫn đến sự hội nhập quốc tế

Trong thời đại toàn cầu hóa, tiếng Anh không chỉ là một môn học, mà còn là công cụ thiết yếu để tiếp cận tri thức, công nghệ và cơ hội nghề nghiệp toàn cầu. Trong đó, kỹ năng nghe đóng vai trò như chiếc cầu nối đầu tiên giúp người học vượt qua rào cản ngôn ngữ để vươn ra thế giới. Nhờ khả năng nghe hiểu tốt, người học có thể tiếp cận hàng loạt nguồn tài nguyên quý giá bằng tiếng Anh như hội thảo quốc tế, khóa học trực tuyến, tin tức toàn cầu, podcast chuyên ngành, hay thậm chí là những buổi phỏng vấn tuyển dụng với các đối tác nước ngoài.

Không những thế, kỹ năng nghe còn giúp người học hiểu rõ hơn về văn hóa, tư duy và cách diễn đạt của người bản xứ – điều rất quan trọng để giao tiếp hiệu quả trong môi trường đa văn hóa. Việc nghe không chỉ là tiếp nhận ngôn ngữ, mà còn là tiếp nhận cách nghĩ, cách sống và hệ giá trị khác biệt – từ đó hình thành tư duy cởi mở, sẵn sàng hội nhập. Có thể nói, rèn luyện kỹ năng nghe không chỉ là bước chuẩn bị cho một kỳ thi hay cuộc trò chuyện, mà còn là hành trang thiết yếu cho hành trình vươn ra thế giới.

2.3. Một số biện pháp nâng cao kỹ năng nghe trong dạy và học tiếng Anh

Việc đề xuất các giải pháp nâng cao kỹ năng nghe cần dựa trên kết quả khảo sát thực tiễn cho thấy học sinh còn gặp nhiều khó khăn trong việc nghe hiểu tiếng Anh do thiếu vốn từ, không quen tốc độ nói thật, phát âm chưa chuẩn và thiếu chiến lược nghe hiệu quả. Dựa vào nhu cầu học tiếng Anh giao tiếp ngày càng cao, đòi hỏi người học phải nắm vững kỹ năng nghe để có thể phản xạ tốt trong các tình huống thực tế và sự phát triển của công nghệ và kho tài nguyên học liệu điện tử là cơ hội lớn để học sinh luyện nghe một cách linh hoạt, chủ động.

- Đổi mới phương pháp dạy kỹ năng nghe trong giảng dạy ngoại ngữ. Việc đổi mới phương pháp dạy kỹ năng nghe trong giảng dạy ngoại ngữ trở nên cấp thiết để đáp ứng nhu cầu học tập và hội nhập quốc tế của sinh viên. Truyền thống giảng dạy kỹ năng nghe thường tập trung vào việc phát lại các đoạn hội thoại và yêu cầu sinh viên trả lời câu hỏi, phương pháp này không còn phù hợp với yêu cầu hiện đại.

- Ứng dụng công nghệ và phương tiện đa phương tiện. Việc sử dụng video, podcast và các ứng dụng học tập trực tuyến giúp sinh viên tiếp cận với ngôn ngữ trong các ngữ cảnh thực tế, từ đó nâng cao khả năng nghe hiểu. Thạc sĩ Nguyễn Thị Hồng Mến từ Học viện Chính sách và Phát triển đã chia sẻ kinh nghiệm nâng cao kỹ năng nghe cho sinh viên thông qua phương pháp xem video, giúp học viên đoán nghĩa của từ mới và ý chính của bài nghe, tạo không khí học tập thư giãn và hứng thú hơn.

- Chuyển đổi sang phương pháp lấy người học làm trung tâm. Thay vì giảng dạy theo phương

pháp truyền thống, việc chuyển sang phương pháp lấy người học làm trung tâm khuyến khích sinh viên chủ động tham gia vào quá trình học tập. Điều này bao gồm việc sinh viên tự tìm hiểu, thảo luận nhóm và thực hành nghe trong các tình huống giao tiếp thực tế, từ đó phát triển kỹ năng nghe một cách tự nhiên và hiệu quả hơn.

- Tích hợp các hoạt động tương tác và trò chơi. Việc lồng ghép các hoạt động tương tác như trò chơi, đóng vai và thảo luận nhóm vào bài học giúp tạo môi trường học tập sôi nổi, giảm bớt áp lực và tăng cường sự tham gia của sinh viên. Tại FPT Polytechnic, sinh viên được tham gia các trò chơi mô phỏng và sử dụng ngôn ngữ cơ thể để miêu tả từ vựng, giúp nâng cao kỹ năng phản xạ và tự tin trong giao tiếp tiếng Anh - Sử dụng đa dạng tài liệu nghe

Bên cạnh sách giáo khoa, giáo viên nên bổ sung các nguồn tài liệu phong phú như:

Video clip, phim ngắn, hoạt hình, bản tin tiếng Anh (VOA, BBC...)

Podcast học tiếng Anh theo nhiều cấp độ

Ứng dụng luyện nghe như: Duolingo, ELSA Speak, TED-Ed, EnglishClass101,...

Học liệu nên có phụ đề, transcript, tốc độ phù hợp để học sinh dễ tiếp cận và tăng dần độ khó.

- Phát triển kỹ năng nghe qua hoạt động học nhóm

Hoạt động nhóm là một phương pháp hiệu quả trong việc phát triển kỹ năng nghe của người học ngoại ngữ. Thông qua sự tương tác giữa các thành viên trong nhóm, người học có cơ hội luyện tập nghe trong môi trường giao tiếp thực tế, từ đó nâng cao khả năng hiểu và phản xạ ngôn ngữ. Một số hình thức hoạt động nhóm có thể được áp dụng bao gồm:

- Thảo luận nhóm: Học sinh cùng nhau thảo luận về một chủ đề cụ thể, giúp họ luyện tập kỹ năng nghe hiểu và phản hồi thông tin từ người khác.

- Đóng vai: Học sinh thực hiện các tình huống giao tiếp giả định, như hỏi đường, mua sắm, hoặc phỏng vấn, giúp họ luyện tập nghe trong các ngữ cảnh khác nhau.

- Trò chơi ngôn ngữ: Sử dụng các trò chơi như “Whispering” (truyền tin) hoặc “Slap the board” (đập bảng) để tạo môi trường học tập vui nhộn và kích thích sự chú ý trong quá trình nghe.

2.4. Kiến nghị

Dưới đây là một số kiến nghị dành cho giáo viên và học sinh nhằm nâng cao hiệu quả dạy và học kỹ năng nghe trong mô

*Đối với giáo viên

Tạo ngữ cảnh và mục tiêu rõ ràng trước khi nghe. Trước mỗi bài nghe, giáo viên nên giới thiệu chủ đề, ngữ cảnh và từ vựng liên quan để học sinh định hướng nội dung cần chú ý. Việc đặt ra các câu hỏi gợi mở hoặc yêu cầu cụ thể sẽ giúp học sinh tập trung và hiểu bài nghe tốt hơn.

- Sử dụng đa dạng nguồn tài liệu nghe. Kết hợp các nguồn nghe phong phú như hội thoại, bài hát, podcast, tin tức hoặc phim ảnh giúp học sinh tiếp xúc với nhiều giọng nói, ngữ điệu và tình huống giao tiếp thực tế, từ đó tăng cường khả năng nghe hiểu và hứng thú học tập.

- Áp dụng phương pháp dạy nghe theo ba giai đoạn

Giáo viên nên thiết kế bài học theo ba bước: trước khi nghe (chuẩn bị), trong khi nghe (thực hành) và sau khi nghe (tổng kết). Mỗi giai đoạn cần có hoạt động phù hợp để hỗ trợ học sinh phát triển kỹ năng nghe một cách toàn diện.

- Khuyến khích hoạt động nhóm và tương tác

Tổ chức các hoạt động nhóm như thảo luận, đóng vai hoặc trò chơi giúp học sinh luyện tập kỹ năng nghe trong môi trường giao tiếp thực tế, đồng thời phát triển kỹ năng phản xạ và làm việc nhóm.

- Tạo môi trường học tập thân thiện và thoải mái

Một không khí lớp học tích cực sẽ giúp học sinh cảm thấy tự tin và sẵn sàng tham gia vào các hoạt động nghe, từ đó nâng cao hiệu quả học tập.

*Đối với học sinh

- Chuẩn bị trước khi nghe

Học sinh nên xem trước từ vựng và nội dung liên quan đến bài nghe để có sự chuẩn bị tốt nhất. Việc này giúp tăng khả năng hiểu và ghi nhớ thông tin khi nghe.

- Luyện nghe thường xuyên ngoài lớp học

Thường xuyên luyện nghe qua các kênh như YouTube, podcast, phim ảnh hoặc bài hát tiếng Anh sẽ giúp cải thiện kỹ năng nghe và làm quen với nhiều giọng nói khác nhau.

- Tham gia tích cực vào các hoạt động nhóm

Hợp tác với bạn bè trong các hoạt động nhóm

giúp học sinh luyện tập kỹ năng nghe trong môi trường giao tiếp thực tế, đồng thời phát triển kỹ năng phản xạ và làm việc nhóm .

- Phát triển kỹ năng ghi chú khi nghe

Học sinh nên luyện tập kỹ năng ghi chú các ý chính và thông tin quan trọng trong quá trình nghe để hỗ trợ việc hiểu và nhớ nội dung bài nghe .

- Giữ thái độ tích cực và kiên trì

Việc học kỹ năng nghe đòi hỏi thời gian và sự kiên nhẫn. Học sinh cần duy trì thái độ tích cực, không nản lòng khi gặp khó khăn và luôn cố gắng cải thiện qua từng bài học .

Việc kết hợp chặt chẽ giữa giáo viên và học sinh trong quá trình dạy và học kỹ năng nghe sẽ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và hiệu quả học tập, giúp học sinh phát triển toàn diện các kỹ năng ngôn ngữ.

III. KẾT LUẬN

Kỹ năng nghe là nền tảng để phát triển các kỹ năng khác như nói, đọc và viết. Trong giao tiếp thực tế, nghe là hoạt động diễn ra đầu tiên, giúp người học tiếp nhận thông tin và phản hồi chính xác. Nghe và nói có mối quan hệ mật thiết, vì khi người học nghe được cách phát âm, ngữ điệu và cách dùng từ, họ sẽ cải thiện khả năng nói một cách tự nhiên. Kỹ năng nghe còn góp phần mở rộng vốn từ vựng, củng cố cấu trúc ngữ pháp và hỗ trợ việc hiểu ngữ cảnh sử dụng ngôn ngữ một cách chính xác. Tuy nhiên, thực trạng giảng dạy kỹ năng nghe hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế: học sinh thường thụ động, thiếu kỹ năng chiến lược khi nghe, giáo viên thiếu tài liệu đa dạng hoặc chỉ tập trung vào làm bài tập dạng trắc nghiệm thay vì phát triển năng lực nghe thực sự.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1.Randolph Quirk Sidney Greenbaum (2000) *A University Grammar of english*, Oxford University Press
- 2.Website: Giaoan.violet.vn
- 3.Vandergrift, L., & Goh, C. M. (2012). *Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action*. Routledge.
- 4.Field, J. (2008). *Listening in the Language Classroom*. Cambridge University Press.
- 5.Rost, M. (2011). *Teaching and Researching Listening (2nd ed.)*. Pearson Education.